

Anhörigstöd

Anhörigpolicy

”Södertälje kommuns policy gällande anhörigstöd innebär att vi ska ha en helhetssyn på människan. Vi inser att alla människor har sina individuella behov men är också en del av ett socialt sammanhang. Anhöriga som vårdar eller stödjer närstående ska känna sig delaktiga och uppmärksammas för sina insatser. Deras kunskap ska tas tillvara på ett respektfullt sätt som genererar ett ömsesidigt förtroende.

Våra verksamheter ska genomsyras av ett anhörigvänligt förhållningssätt vilket innebär att anhöriga ska känna sig sedda, lyssnade till och respektfullt bemötta.

Anhöriga som så önskar erbjuds ett individuellt anpassat stöd.”

ÖVERGRIPANDE ANHÖRIGPOLICY

Socialtjänstlagen 5 kap. 10§

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.” *Lag 2009:549*

Generellt och specifikt anhörigstöd

Anhörigpolicyn förtydligar värderingar och synsätt gentemot anhöriga (generellt anhörigstöd). Tanken är att om anhöriga får ett bra bemötande i våra verksamheter så är det i sig ett gott stöd. Utöver det finns möjlighet för anhöriga att få ett individuellt anpassat stöd (specifikt anhörigstöd). Anhörigstödet kan exempelvis bestå av stödsamtal, anhöriggrupper/utbildning. Det kan även vara biståndsbedömda insatser av anhörigstödjande eller avlösande karaktär. Kontakta anhörigkonsulent eller handläggare för mer information.

Ansvarsfördelning

Alla personalkategorier inom social- och omsorgskontorets verksamheter har ansvar för stödet till anhöriga. Ansvarsfördelningen syftar till att förtydliga ansvar för att social- och omsorgskontoret ska leva upp till anhörigpolicyn och svara mot Socialtjänstlagen 5 kap 10§. Samtliga personalkategorier ska informera anhöriga om möjligheten till ett individuellt anpassat och anhörigstöd.

Ansvariga politiker i nämnder

Respektive nämnd ansvarar för att generellt och specifikt anhörigstöd finns för medborgarna och att kommunen lever upp till socialtjänstlagen 5 kap 10§.

Socialdirektör

Socialdirektör är ytterst ansvarig för förvaltningens verksamhet, inklusive stödet till anhöriga och har ansvar för att följa upp förvaltningens insatser enligt socialtjänstlagen 5 kap 10§, samt att anhörigpolicy följs.

Resultatområdeschef

Resultatområdeschef lyfter anhörigpolicy för information, diskussion och uppföljning på ledningsgruppsmöten.

Resultatenhetschef

Ansvarar för att all personal känner till anhörigpolicyn och att den följs och utser nyckelpersoner och planerar in utbildning i anhörigstöd för dem med anhörigstödskonsulenterna. Om anhörigträffar anordnas kan resultatenhetschefen bjuda in anhörigkonsulenten till träffarna.

Nyckelpersoner för anhörigstöd

Nyckelpersoner är personal utsedd av resultatenhetschef och kan vara exempelvis gruppchefer, samordnare, myndighetschef eller anhörigombud. Nyckelpersonerna går anhörigstödsutbildningen som anordnas av anhörigstödskonsulenten. De ansvarar för att initiera och hålla i reflektioner med personalen där anhörigas situation berörs. De vägleder i frågor kring sekretess och hur enskilda situationer kan hanteras på bästa sätt.

Övrig personal

Ansvarar för att arbeta efter policyn vilket innebär att ha ett gott bemötande av anhöriga. Deltar vid anhörigträffar efter önskemål.

Handläggare

Handläggare har en nyckelroll i att inventera och tidigt uppmärksamma den anhöriges behov av stöd. I handlägningsprocessen handlar det om att lyssna in både den sökandes och den anhöriges situation, för att försöka hitta en lösning som kan fungera för båda. Det är även viktigt att handläggaren är medveten om den anhöriges rätt att ansöka om insatser för egen del, anhörigstödande insatser.

Anhörigkonsulent

Anhörigkonsulenten ansvar för det operativa anhörigstödande arbetet, vilket i första hand innebär att erbjuda ett individuellt anpassat stöd till anhöriga. Verksamhetens utbud förklaras i riktlinjer för anhörigstödet.

Den samordnande, utbildande och möjliggörande funktionen i arbetet med anhörigpolicyn innebär att anhörigkonsulenterna på uppdrag av styrgrupp utbildar nyckelpersoner i anhörigstöd eller anordnar andra utbildande insatser.

Riktlinjer för anhörigstöd

RIKTLINJER FÖR ANHÖRIGSTÖD

Socialtjänstlagen 5 kap 10§

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.” Lag 2009:549

Begreppsförklaring

Anhörig: Anhörig är den person inom familje- eller släktkretsen som bistår en annan. Ibland förekommer det också att grannar eller vänner träder in i anhörigas ställe och antar ”funktionen” som anhörig.

Närstående: Närstående är den person som tar emot omsorg, vård eller stöd.

Anhörigstöd: Anhörigstöd (eller stöd till anhörig) avser olika insatser som primärt syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta den anhöriges situation.

Nyckelpersoner: Personal utsedd av resultatenhetschef som ansvarar för att lyfta anhörigstödsfrågor i respektive personalgrupp. Kan vara gruppchef, myndighetschef, samordnare, anhörigombud osv.

Fokus på anhörigstödet

Anhöriga har olika behov och stödet skall alltid individanpassas. Det finns två olika sorters stöd, som har olika funktioner. Dels finns det allmänt anhörigstöd, som är stöd utan terapeutisk ansats. Dels finns det terapeutiskt stöd till anhöriga som kan vara en del av brukarens behandling eller som syftar till att förändra beteende.

Anhörigstöds konsulentens fokus på stödet är allmänt anhörigstöd, utan terapeutisk ansats.

Generellt och specifikt anhörigstöd

Anhörigstödet i kommunen finns i två nivåer, generellt och specifikt anhörigstöd. Det generella anhörigstödet förtydligas i *anhörigpolicyn* och berör hur vi bemöter anhöriga i kommunens verksamheter. Tanken är att om anhöriga får ett bra bemötande i våra verksamheter så är det ett gott anhörigstöd i sig.

Med specifikt anhörigstöd menas individuellt anpassat anhörigstöd. Det kan vara stödformer och/eller aktiviteter som är knutna till verksamheterna eller anordnade av anhörigkonsulenterna. Den samordnande funktionen för anhörigstödet är anhörigkonsulenten, vars funktion och verksamhet förklaras i *riktlinjer för anhörigstödet*.

Anhörigpolicy i Södertälje Kommun

”Södertälje kommuns policy gällande anhörigstöd innebär att vi ska ha en helhetssyn på människan. Vi inser att alla människor har sina individuella behov men är också en del av ett socialt sammanhang. Anhöriga som vårdar eller stödjer närstående ska känna sig delaktiga och uppmärksammas för sina insatser. Deras kunskap ska tas tillvara på ett respektfullt sätt som

genererar ett ömsesidigt förtroende. Våra verksamheter ska genomsyras av ett anhörigvänligt förhållningssätt vilket innebär att anhöriga ska känna sig sedda, lyssnade till och respektfullt bemötta. Anhöriga som så önskar erbjuds ett individuellt anpassat stöd.”

Anhörigpolicyn följs av en ansvarsfördelning som förklarar hur policyn ska kunna efterlevas.

VERKSAMHETSBESKRIVNING ANHÖRIGSTÖDET

Verksamhetens Huvudmål

Anhöriga i Södertälje kommun får ett gott bemötande och erbjuds ett specifikt anhörig stöd. Med specifikt anhörigstöd menas individuellt anpassat anhörigstöd.

Målgrupp

”Anhöriga som vårdar eller stödjer en närstående som är äldre, långvarigt sjuk, beroende eller som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.”

Arbetsområden

Anhörigstöds konsulenterna arbetar med olika metoder för att uppnå målet. Det kan vara stödformer och/eller aktiviteter som är knutna till verksamheterna eller anordnade av anhörigkonsulenterna.

Den samordnande funktionen för anhörigstödet är anhörigkonsulenterna, vars uppdrag omfattar att:

- **Samordna**
- **Stödja**
- **Utbilda**

Samordnar

Målgruppen för anhörigstödet är mycket stor. Anhörigstöd är en angelägenhet för hela samhället och det finns ett gemensamt ansvar. Kommunen har huvudansvaret (Socialtjänstlagen 5 kap 10§) för anhörigstödet och därmed också en samordnande roll. Landstinget och primärvården har också ett visst förebyggande ansvar enligt Hälso- och sjukvårdslagen:

2c § Hälso- och sjukvårdslagen: ”Hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa. Den som vänder sig till hälso- och sjukvården skall när det är lämpligt ges upplysningar om metoder för att förebygga sjukdom eller skada.”

Det finns också föreningar och församlingar som ideellt och ibland med ekonomiskt stöd engagerar sig i stödet till anhöriga.

Kommunens, och därigenom anhörigstöds konsulentens roll är att samordna anhörigstödet, både internt och externt. Information om tillgängligt stöd samlas hos anhörigkonsulenterna, som kan vägleda anhöriga till olika former av stöd. Det är viktigt att det är tydligt för de anhöriga i vilken regi som insatsen arrangeras. Insatser kan med fördel göras som samarrangemang mellan kommunen och andra aktörer.

För att möjliggöra en effektiv samverkan håller anhörigkonsulenterna i lokala nätverk:

- Lokalt nätverk kring anhörigstöd – professionella

- Lokalt nätverk kring anhörigstöd – frivilligorganisationer och församlingar

Stödjer

Anhörigstödet skall vara individuellt anpassat. Om en viss stödform efterfrågas så ska anhörigstödskonsulenten sträva efter att erbjuda det. De anhörigstödjande aktiviteterna kan erbjudas av anhörigstödskonsulentent, av samverkanspart eller i samarrangemang.

I anhörigstödet basutbud ingår:

Vägledande samtal

I ett vägledande samtal lyssnas den anhöriges stödbehov in, den anhörige hänvisas vidare eller ett individuellt anpassat anhörigstöd planeras. Stödet kan erbjudas av anhörigstödskonsulenten eller samverkanspart.

Enskilda stödsamtal

En begränsad serie stödjande samtal hos anhörigkonsulenten. Samtalets fokus är situationen som anhörig och hur den anhörige kan finna lösningar och möjligheter i sin situation. Samtalet är tidsbegränsat och har ett tydligt upplägg.

Anhöriggrupper

Gruppledare är anhörigkonsulent eller samverkanspart. Gruppen sätts ihop med anhöriga som har gemensamma nämnare. Syftet med anhöriggruppen är att anhöriga ska få möjlighet att träffas och samtala med andra anhöriga som befinner sig i liknande situation och finna stöd i varandra. Grupperna har ett i förväg planerat upplägg som anpassas efter gruppens behov och önskemål. Gruppen har en begränsad serie träffar. Om gruppen vill fortsätta träffas efter det kan de göra det på egenhand.

Anhöriggrupp kan också kallas anhörigkurs eller utbildning, beroende på upplägg. Kursen kan då vara mer faktabaserad, då professionella tas in i gruppen och berättar om till exempel hälsa, en viss diagnos/funktionsnedsättning, läkemedel, förflyttningar eller annat specifikt efterfrågat tema.

Tematräffar

Tematräffar för anhöriga har ett tema som planeras av anhörigkonsulent tillsammans med en förening som fungerar som värdar för det aktuella tillfället. Tema anpassas efter de olika målgruppernas önskemål och behov. Anhörigkonsulenten ser till att tema varierar; äldre, funktionsnedsättning, långvarig sjukdom, psykiatri/missbruk mm.

Utbildar

Anhörigkonsulentens roll är central i värderingsarbetet kring anhörigpolicyn. Den samordnande, utbildande och möjliggörande funktionen i arbetet med anhörigpolicyn innebär att anhörigkonsulenterna på uppdrag av styrgrupp (se nedan) utbildar nyckelpersoner i anhörigstöd eller anordnar andra utbildande insatser.

Verksamhetens utformning

Styrning

Anhörigkonsulenterna representerar verksamhetsområdena funktionshinder, äldre, socialpsykiatri och missbruk. Anhörigstödskonsulenten är organisatoriskt placerade under den resultatenhet där det är mest lämpligt. Den resultatenhetschef som anhörigkonsulenten har som närmaste operativa chef, är där han/hon har sin huvudsakliga placering. Respektive resultatenhetschef ansvarar för mål i arbetsplan och utvecklingsarbete i verksamheten och har mandat som bygger på en överenskommelse i styrgruppen.

Styrgruppen för anhörigstödskonsulenterna utgörs av ledningsgruppen för Social- och omsorgskontoret. Styrgruppen formulerar uppdrag och följer upp det fortlöpande resultatet för anhörigstödsarbetet. Ett formaliserat samarbete mellan resultatenhetschefer som rör rent praktisk samplanering exempelvis sommarsementrar, utbildningar mm, ska finnas. Respektive resultatenhetschef rapporterar årligen uppföljning och utveckling av anhörigstödsarbetet i arbetsplanen och årsredovisningen. Anhörigkonsulenterna redovisar arbetets innehåll och resultat och ger en lägesbeskrivning 1 gång per termin till styrgruppen.

Respektive verksamhetsområdes ledningsgrupper bjuder in anhörigstödskonsulenten som kommunicerar arbetet minst 1 gång varje termin.

Bemanning

Anhörigstödstjänsterna bemannas för närvarande av 3 heltidsanställda anhörigkonsulenter.

Anhörigkonsulentens Kompetens

Anhörigkonsulenten har högskoleutbildning med lämplig inriktning, samt minst några års arbetslivserfarenhet. Pedagogisk utbildning, samtalsmetodik eller språkkompetenser är meriterande. Det är önskvärt att anhörigkonsulenterna går anhörigstödsutbildningen 7,5 högskolepoäng som exempel ges på Ersta Sköndal högskola.

Anhörigkonsulentens uppdrag/ansvar

Anhörigkonsulenterna arbetar individuellt men i tillsammans med berörd verksamhet där insatsen ska genomföras. Anhörigstödskonsulenterna har liknande arbetsuppgifter, men ansvarsområden/utvecklingsområden kan variera. Anhörigkonsulenterna kan arbeta tillsammans med övriga anhörigstödskonsulenter vid gemensamma uppdrag. Styrgruppen ansvarar då för uppdragets utformning.

Anhörigkonsulenterna redovisar arbetets innehåll och resultat och ger en lägesbeskrivning 1 gång per termin till styrgruppen.

I uppdraget som anhörigkonsulent ingår för närvarande:

- Vägledande samtal och enskilda stödsamtal
- Leda anhöriggrupper

- Samordna lokala nätverk (professionellt nätverk och föreningsnätverk) och planera gemensamma insatser med respektive verksamhet
- Samordna och delta vid tematräffar tillsammans med föreningar
- Informera kontinuerligt om anhörigstöd, internt och externt
- Medverka vid anhörigträffar i verksamheterna
- Utbilda nyckelpersoner i anhörigstöd/bemötande/helhetssyn
- Omvärldsbevakning
- Ansvara för information på kommunens externa webbsida, www.sodertalje.se
- Hålla informationsmaterial och utskickslistor för information, aktuella

Verksamhetens strategi

Skapa ett gott flöde

Verksamheten ska sträva efter att skapa ett gott flöde av anhörigkontakter. Med det menas att många anhöriga får hjälp via anhörigstödet under en kortare period, men slussas sedan vidare till andra stödformer (t.ex. föreningar, självhjälpgrupper, hälso- och sjukvården m.fl.). På det sättet ges möjlighet för fler anhöriga att ta del av anhörigstödet. I många fall handlar det om att länka ihop den anhöriga med den instans som kan ge dem den hjälp de behöver eller efterfrågar. Anhörigstödjande aktiviteter arrangeras på den fysiska plats där det fungerar bäst ur de anhörigas perspektiv.

Verksamhetens förläggning

Anhörigstödet ska öppettider ska förläggas med hänsyn till anhörigas behov.

Utgångsläget är att verksamheten förläggs måndag till fredag. Minst en kväll i veckan ska verksamheten ha öppet för besök och telefontid. Anhöriggrupper och tematräffar förläggs utöver det generellt till sen eftermiddagstid/kvällstid.

Inför uppstart av nya anhöriggrupper samt inför tematräffar annonseras under ”på gång” i tidningar, i kalendarier på hemsidan och mail skickas ut till kontaktpersoner.

Riktlinjerna skall uppdateras årligen av styrgrupp.

Riktlinjerna uppdaterade och godkända i styrgrupp. Datum: 2014-05-27